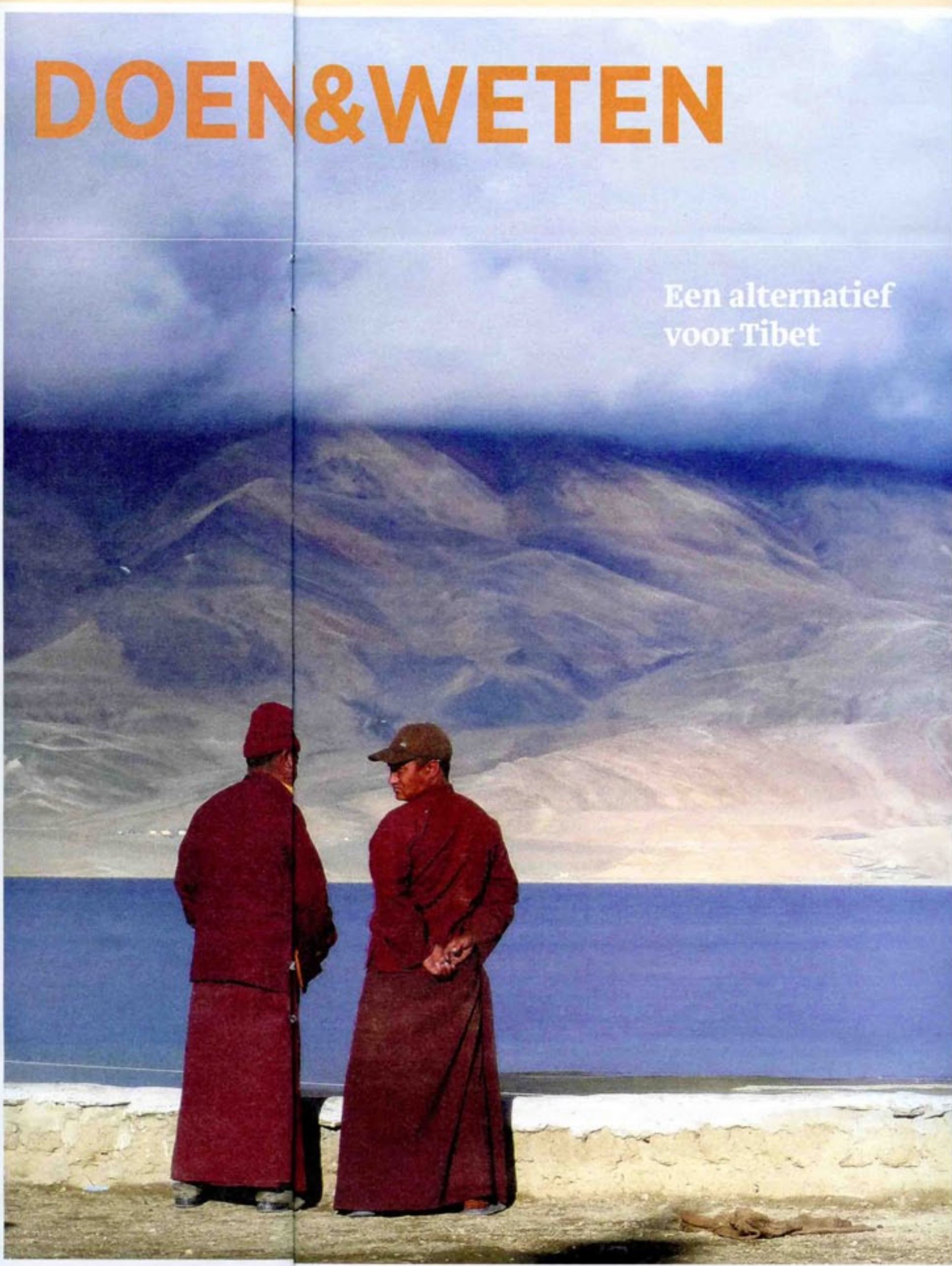


Een alternatief voor Tibet



reizen



Een alternatief voor Tibet

Waarom naar Tibet reizen – geheid gedoe met Chinese autoriteiten – als je in Noord-India ook geweldige bergtoppen hebt.

TEKST EN FOTO'S MYRA DE ROOY

Toppen als gigantisch openluchttheater en bergbewoners als medespelers. In de Indiase hooggebergte woestijn Ladakh verbinden stijgende en dalende voetpaden dorpen met elkaar als linten. Smeltwater van gletsjerijs maakt landbouw hier mogelijk. Tijdens trektochten in Noordwest-India overnacht ik in kloosters of bij mensen thuis. De ervaring leert dat in berggebieden de bevolking vaak gastvrij en behulpzaam is. Ook zij komen onderweg in zwaar weer terecht. Een dak boven het hoofd is dan een weldaad. Wanneer bewoning ontbreekt, slaap ik in mijn bivakzak of tent.

Een vriendin uit de hoofdstad van Ladakh, Leh, drukt me telkens op het hart om voorzichtig te zijn en veilig terug te komen. Vol-

gens haar vind je net zoveel geluk op bergtoppen als je er zelf naartoe brengt. Dus waarom zou je er naartoe gaan?

Ik ben ook nieuwsgierig naar de Changtang, oostelijk van Ladakh, waar de dorpen uitdunnen en het landschap verandert. Het maakt geografisch deel uit van het Tibetaanse plateau, waar ik meermaals in mijn eentje rondtrok. In dit uitgestrekte en vrijwel onbewoonde grensgebied zijn uitdagende trektochten te maken, en dit keer ga ik niet alleen. Samen met een gids, een kok en kampeeruitrusting – voor veiligheid en comfort – rijd ik vanuit Leh met een landcruiser naar Rumtse, het zuidelijkst gelegen permanent bewoonde dorp van Ladakh, waar we onze paardenman ontmoeten. Hier begint de zevendaagse wandeling, die eindigt in het nomadendorp Korzok bij een azuurblauw meer. Felgele mosterdvelden omringen de huizen van Rumtse. Gedroogde yakvlees tonen dat hout als brandstof schaars en kostbaar is. Wat winkels en wegrestaurants bieden het passende verkeer verstrooiing. Op een nabijgelegen heuvel staat een leger verkuimelende stupa's, relikwieschrijnen. Vanaf hier moeten reizigers het boeddhisme in hun hart meenemen, dagenlang ontbreken kloosters of dorpsgemeenschappen.

Ik betreed het woongebied van de Changpa's, nomaden die rondtrekken met yaks, schapen



en geiten. Het leven lijkt op dat van hun voorouders, met als uitzondering dat nu zonne-energie verlichting brengt in de sterrennacht. Rijders zijn – gedeeltelijk – vervuild voor stoere motoren of zelfs door een truck, om huisraad naar verse weidegronden te vervoeren. De kinderen gaan naar kostschool en wonen een deel van het jaar niet meer in een zomertent of winterwoning. Verder blijft het leven hier onverminderd hard.

Acclimatiseren deed ik vooraf in Leh, onderweg blijkt mijn dikke slaappak onontbeerlijk. De overnachtingen zijn boven de 4000 meter en zelfs enkele keren op meer dan 5000 meter. Stille versterkt geluid, tijdens één van de nachten hoor ik sneeuw op het tentdoek landen. De volgende ochtend komt in een witte wereld uit het niets een man met een kwitantieboekje aanwandelen. Deze yakherder verdient wat bij aan kampeerdors op zijn weidegrond.

De hoogste col onderweg is 5450 meter. De klim naar de passen is meestal geleidelijk

24 ZATERDAG 1 NOVEMBER 2014

reizen

Neem een gids!

Met een lokale gids, paardenman en kok is een trektocht leuker, comfortabeler en veiliger. Het is in de brede bergdalen van de Changtang namelijk niet altijd te zien welk zijdal ingestoken moet worden of over welke bergpas de route loopt. De paden zijn minder duidelijk dan in Ladakh. Een gids kan bovendien de beste kamplaats kiezen, met water voor mens en dier, en gras voor de lastdieren. Een kok zorgt voor de inwendige mens en ik weet uit ondervinding dat die op twee snorrende benzinebranders een feestmaal kan bereiden. Paardenruggen dragen de bagage en ook dat veraangenaamt het leven.



Wanneer gaan?

De trektocht is mogelijk van half juni tot eind september. Goede conditie en acclimatiseren noodzakelijk. Overnachtingsplaatsen zijn hoger dan 4.400 meter, soms boven 5.000 meter. Er zijn onderweg geen voorzieningen. Organisatie: plaatselijk trekkingbureau in Leh en Nederlandse organisaties organiseren reizen in de Changtang. Het is grensgebied, een permit is verplicht – ook in Leh te regelen. Naar Ladakh: vliegen vanuit Delhi of over de weg vanuit Manali.

en de stijging valt mee, gemiddeld niet meer dan 500 meter vanaf de dalbodem. Al snel ervaar ik dat mijn meegenomen warme kleren geen luxe zijn. Sneeuwbuien, hagel, onweer en regen zijn in de zomermaanden geen uitzondering, daarnaast kan op deze hoogte de zon fel schijnen. Het 'laagjesprincipe' geldt: verschillende kleren overalgaan, zodat ik mezelf als een ui kan afpellen.

Onderweg zie ik soms menselijke sporen. Marmuren, gestapelde stenen waar de beroemde mantra O mani padme hum (een aanroeping die vele vertalingen kent) in is uitgehakt. Eenmaal passeren we een gigantische put met overhangende muren. Springt een roofdier hongerig in zo'n valkuil, dan is het onmogelijk om er uit te klauteren.

Op de bodem ligt een rottend wolvenkarkas naast een dood paard. De huid bij de tanden van de beesten is verdwenen, waardoor het lijkt of ze naar me grijzen. Gelukkig ook levende dieren. Vette bergmarmotten maken een schel fluitgeluid voor ze hun holen invluchten. Blauwschapen, de mannetjes met gekrulde horens, haasten zich als volleerde klimmers naar hogere regionen als onze kleine karavaan passeert. Op gehoorde liggende steenstapels sops met gehoorde scheidel. Ook gebedsvlaggen zijn achtergelaten als offergave. De uitzichten zijn weids en verrassend. Pastelkleurige gesteenten, sombere rot-

sen die opduiken uit nevels, felblauwe lichten en dreigende wolken, zesduizend meter hoge sneeuwtoppen, brede dalen met uitgestrekte graslanden en rivieren. Een boomloos landschap, waar dappere planten en struiken proberen te overleven.

Tijdens de wandeltocht passeren we een zoutmeer, met hagelwitte mineraalkorsten langs de rand. Tsokar is over een weg bereikbaar, niet ver van de oever staat een rij tenten die vooral door Indiase jeptoeristen wordt bezocht. Helaas hoopt zich bij dit tentenkamp plastic op. De poging om wc's te bouwen lijkt mislukt. In verroeste hokjes komt de prut boven het poeggat uit. Verlaten nomadkampen zien er schoner uit. Nauwelijks vuilnis, vooral geitenkeutels en schapenmest. Wel opmerkelijk veel achtergelaten schoenen, alsof dat de enige voorwerpen zijn die niet geschikt zijn voor hergebruik als ze kapotgaan. De kampementen zijn herkenbaar aan veekralen en muurtjes die de omvang veranderen van een tent en vuurplaats. Bij Tsokar schrijden drie statige zwartnekkraanvogels langs, beschermde en bedreigde vogels. Verderop grazen kyangs, wilde paarden die uiterlijk op ezels lijken.

Vanaf de laatste bergpas is al een stukje van Tso Moriri te zien. Achter dat meer liggen pieken die bij Tibet horen.

De wandeling eindigt in Korzok, een per-

manent nomadendorp bij een klooster. Terug in de beschaving. Winkels, *guesthouses*, kampplaatsen, gemotoriseerd verkeer. In de tempel zegt een monnik gebeden op, terwijl hij als eenmansorkest zichzelf afwisselend begeleidt met trom, bel, bekken en blaasinstrument. Mannen vermaken zich buiten met een kaartspel, twee jongens berijden één ezel, een vrouw laat haar gebedsmolen tolleren. Dorpelingen scheren de dorps-schaapskudde. Bij een nomadenkamp in de omgeving worden geiten gemolken, met de koppen bij elkaar gebonden.

Door het ontbreken van vaste woonplekken is deze trektocht vooral een natuurervaring. En wat voor eentje! Leegte, licht en ruimte. Pasovergangen, rivieroversteken, graslanden, klimmen en dalen. Inderdaad: het lijkt op Tibet.



Half juni verschijnt van Myra de Rooy **Dochters van de bergen**, Sterke vrouwen uit Iran, Ladakh, Oost Turkestan en Tibet (Uitgeverij Dato € 29,95)